אמר פסח שדה · מופקרת: **לשבוע א'** · לשמיטה אחת (ב) **עד שלא זכה בה** בין הוא אחר יכול לחזור בו · אפילו בסוף שבת או בסוף חדש: **משזכה בה בין הוא אחר בין אחר** · אפילו תוך שעה (ג) משהפקירו זכה בה שום אדם או הוא בעצמו לשום הפקר הוי הפקר דקסבר דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה וזכיה דידיה לא דאחר לא חשיבא מידי עד דרפיק בה פורתא כדאמר במסכת עירובין בפרק עושין פסין (דף כה:) בההיא איתתא דעבדא מחילה בנכסי הגר אתא ההוא גברא רפק בה פורתא ואוקמוה רבנן בידיה דההוא גברא: **רישא רבנן וסיפא רבי יוסי** · רישא דאמר משלשה ימים ואילך אפילו לא אתא לרשות זוכה אין יכול לחזור בו דהוי הפקר רבנן היא ובדין הוא דאפילו מיום ראשון הוי הפקר אלא מפני הרמאים כדאמר רבה לקמן לדברי הכל אפילו רבי יוסי דאמר עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו דאמר דלא הוי הפקר מדאורייתא עד דאתי לרשות זוכה ומשום הכי תקני שלא יחזור בו כו"ר: **אמר עולא סיפא נמי רבנן** **פיש** · דוחלי מדאורייתא אע"ג דלא אתיא לרשות זוכה הוי הפקר לגמרי ואפילו מיום ראשון, והאי דאמר "כל שלשה ימים יכול לחזור" לגביה לא חשיבא הפקר, מפני הרמאין, דלגבי עולמא אית להו דרבה דאמר מפני הרמאין דהדרי ומחזקי בהו (ד) (ואמרינן דלא הוי הפקר עד שלשה ימים **וסיפא** דאמר "עד שלא זכה בה לא הוי הפקר" דמשמע עד דאתי לרשות זוכה הייט טעמא דשאני "חדש, ושבוע, ושבוע" דלא שכיחן דאין דרכן של בני אדם להפקיר לזמן וכיון דזה שיעה לכך אמרו חכמים דלא ליהוי הפקר לאפקועי ממעשר כל זמן דלא אתי לרשות זוכה: **ר"ל אמר מדסיפא ר"י** · דמשמע דלא ליהוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה: **רישא נמי** · בתוך ג' ולאחר ג' רבי יוסי היא **ורישא** הייטו טעם דלאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו דהוי הפקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה (ה): **משום דלא נישתכח תורת הפקר** · דמדאורייתא ודאי לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ולעולם כל זמן דלא אתא לידי זוכה לא הוי הפקר גמור וחייב דתרומה ומעשר והאי דאוקמוה רבנן אתורת הפקר לאו משום לאפקועי מתרומה ומעשר דכיון דמדאורייתא חייב דלאו הפקר הוא לא מפקעי ליה רבנן מתרומה ומעשר דלאו כל כמיניה אלא כדי שלא תשתכח תורת הפקר ומ"מ **אבל** שנה, ושבוע" כיון דלא שכיחי אוקמוה רבנן מדאורייתא דלא הוי הפקר עד דאתי לידי זוכה דלא גזרו ביה רבנן משום שלא תשתכח תורת הפקר: **אי הכי אפילו מיום ראשון** (ו) **ליהוי הפקר** · כדי שלא תשתכח כו': **אמר רבה** · בדין הוא דלהוי הפקר מדרבנן אלא מפני הרמאין דבעי לאפקועי שדותם מתרומה ומעשר ואפקרי להו ואי אמרינן דלאלתר הוי הפקר ופטור מן המעשר הדרי (ז) ומחזקי בהו ואתרכי כל שלשה ימים לא הוי הפקר לגבי איהו דסברי מתוך כך אתי ומחזיק (בלא) והוי דיליה ומימנעי ולא מפקרי ולעולם אפילו לאחר שלשה ימים לא הוי הפקר מדאורייתא עד דאתי לרשות זוכה: **ופריך אבל מדאורייתא לא הוי הפקר** ודלמא

אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד, לשבת אחת, לחדש אחד, לשנה אחת, לשבוע (ה) אחד (ו) עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו, משזכה בה בין הוא בין אחר אין יכול לחזור בו. רישא רבנן סיפא ר' יוסי, אמר עולא סיפא נמי רבנן היא, אי הכי אמאי "עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו", "שאני שנה, חדש, ושבוע", דלא שכיחי. אמר מר סיפא ר' יוסי רישא נמי ר' יוסי, ורישא היינו טעמא דלא לישתכח תורת הפקר, אי הכי אפילו מיום הראשון נמי ליהוי הפקר. אמר רבה מפני הרמאין דמפקירין והדרין בהון, אבל דאורייתא לא הוי הפקר ודלמא

אי הכי אפילו מיום ראשון נמי ליהוי הפקר. אמר רבה מפני הרמאין דמפקירין והדרין בהון, אבל דאורייתא לא הוי הפקר ודלמא מדאורייתא אע"ג דלא אתיא לרשות זוכה הוי הפקר לגבי הפקר, ואפילו מיום ראשון, והאי דאמר "כל שלשה ימים יכול לחזור" לגביה לא חשיבא הפקר, מפני הרמאין, דלגבי עולמא אית להו דרבה דאמר מפני הרמאין דהדרי ומחזקי בהו (ד) (ואמרינן דלא הוי הפקר עד שלשה ימים **וסיפא** דאמר "עד שלא זכה בה לא הוי הפקר" דמשמע עד דאתי לרשות זוכה הייט טעמא דשאני "חדש, ושבוע, ושבוע" דלא שכיחן דאין דרכן של בני אדם להפקיר לזמן וכיון דזה שיעה לכך אמרו חכמים דלא ליהוי הפקר לאפקועי ממעשר כל זמן דלא אתי לרשות זוכה: **ר"ל אמר מדסיפא ר"י** · דמשמע דלא ליהוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה: **רישא נמי** · בתוך ג' ולאחר ג' רבי יוסי היא **ורישא** הייטו טעם דלאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו דהוי הפקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה (ה): **משום דלא נישתכח תורת הפקר** · דמדאורייתא ודאי לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ולעולם כל זמן דלא אתא לידי זוכה לא הוי הפקר גמור וחייב דתרומה ומעשר והאי דאוקמוה רבנן אתורת הפקר לאו משום לאפקועי מתרומה ומעשר דכיון דמדאורייתא חייב דלאו הפקר הוא לא מפקעי ליה רבנן מתרומה ומעשר דלאו כל כמיניה אלא כדי שלא תשתכח תורת הפקר ומ"מ **אבל** שנה, ושבוע" כיון דלא שכיחי אוקמוה רבנן מדאורייתא דלא הוי הפקר עד דאתי לידי זוכה דלא גזרו ביה רבנן משום שלא תשתכח תורת הפקר: **אי הכי אפילו מיום ראשון** (ו) **ליהוי הפקר** · כדי שלא תשתכח כו': **אמר רבה** · בדין הוא דלהוי הפקר מדרבנן אלא מפני הרמאין דבעי לאפקועי שדותם מתרומה ומעשר ואפקרי להו ואי אמרינן דלאלתר הוי הפקר ופטור מן המעשר הדרי (ז) ומחזקי בהו ואתרכי כל שלשה ימים לא הוי הפקר לגבי איהו דסברי מתוך כך אתי ומחזיק (בלא) והוי דיליה ומימנעי ולא מפקרי ולעולם אפילו לאחר שלשה ימים לא הוי הפקר מדאורייתא עד דאתי לרשות זוכה: **ופריך אבל מדאורייתא לא הוי הפקר** ודלמא

אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד, לשבת אחת, לחדש אחד, לשנה אחת, לשבוע (ה) אחד (ו) עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו, משזכה בה בין הוא בין אחר אין יכול לחזור בו. רישא רבנן סיפא ר' יוסי, אמר עולא סיפא נמי רבנן היא, אי הכי אמאי "עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו", "שאני שנה, חדש, ושבוע", דלא שכיחי. אמר מר סיפא ר' יוסי רישא נמי ר' יוסי, ורישא היינו טעמא דלא לישתכח תורת הפקר, אי הכי אפילו מיום הראשון נמי ליהוי הפקר. אמר רבה מפני הרמאין דמפקירין והדרין בהון, אבל דאורייתא לא הוי הפקר ודלמא

אמר שדה זו מופקרת ליום א' לשבת א' עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו · ואמר התנן הרי שלא זכה בו אחר קודם שעלה הפקר לרבנן לפקרו מן המעשר ומיהו מדאורייתא מיחייב במעשר ונפקא מינה שלגבי לגבי מינה ולא ממקום אחר עליו דמשלהו הפקר מדבריהם כדי שלא תשתכח תורת הפקר, **אבל** דס"ל דלר' יוסי נמי הוי הפקר לאלתר ולא פליגי ר' יוסי ורבנן בהפקר דאורייתא אלא דר' יוסי גזר מדרבנן משום תתכת בית מדרש כך בריתא דבין רבנן ובין ר' יוסי ושאני שנה ושבוע דלא שכיחי: אי הכי אפילו יום ראשון נמי · ליתקנו רבנן שלא יוכל לחזור בו כדי שלא תשתכח תורת הפקר כי אתה שתקנו לעולמא דר' יוסי אין יכול לחזור בו אין אי אוכמה שלא נשתכח תורת הפקר כי מילתא דלא שכיחא היא שיעמוד הפקר בלא זכיה שלשה ימים כי הכל ממהרין לזכות בו ואם באו לתקן שלא תשתכח תורת הפקר לר' יוסי היה להם לתקן אפילו תוך שלשה ימים, בשלמא לרבנן ניחא דוקא לאחר שלשה ימים מפני הרמאין: ומשני רבה דלר' יוסי נמי מתנינו לתקן דמיום ראשון לא הוי הפקר מפני הרמאין וקשה דמה יכולים הרמאין במה שיפקירו אליבא דר' יוסי והלא מן המוכה מייבין לעשר ואפשר לפרש אליבא דר' יוסי דתקון רבנן לאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו הפקר בית דין לענין ממון הפקר והזוכה בו הוא שלו אפי' נקדם בו אדם אחר הלכך פטור מן המעשר לגמרי הפקר גמור הוא: **אבל מדאורייתא לא הוי הפקר** פירוש דמילתא דר"ל הוא דקאמר דהפקר אינו אלא משום שלא תשתכח תורת הפקר **אבל מדאורייתא לא הוי הפקר**: ודלמא

אם רמאות דאתן אבדי דלאו לרמאות קמיכוין אבל אין דין מדיר ודין הפקר שוין דמדיר אם הפקירו קודם לנדרו מותר מיד שייך למיגזר וכן נדרו קודם אסור אף לאחר שלשה: ודלמא

הגהות הב"ח (א) נמ' לשבוע אחד עד: (ב) רש"י ד"ה אמר וכו' אחת דס"ד: (ג) ד"ה משזכה וכו' שעה אחת. משהפקירו וכו' וזכיה דידיה: (ד) ד"ה אמר עולא וכו' ומחזקי בהו להכי אמרינן: (ה) ד"ה רישא נמי ד"ה משום דס"ל: (ו) ד"ה אי הכי וכו' ולאמון נמי ליהוי: (ז) ד"ה אמר רבה וכו' הדרי ומחזקי וכו' מתוך כך אתי אחר ומחזיק בהו והוי:

עין משפט נר מצוה

ס א ב מיי' פ"ב מהל' מלוה ולוה יח סמג לאוין רמב מוש"ע ח"מ סי' רמ סעיף י:

מהרש"ל (רש מה)

◇ ג' טיעות איך ל"ש רישא דבי"מא (ומאחר דבקבקי חל עד אם לא הגיד לו מלובה) ורא הסיבא (ומאחר ובבקבקי חל יק כמאיר לו' המוכה)

תוספות

אמר שדה זו מופקרת ליום א' לשבת א' עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו · ואייב במעשר מדרבנן ובטל ההפקר ומעשר מיניה וביה ואתי נמי כל' יוסי דתמתמיין עליה וס"ס בלא זמן והאי דנקט זמן לרבותא דקביעה לאחר"ג דלא שכיח נזר ביה משום תתכת בית מדרש ושוד נכלא' דנקט הפקר לזמן משום סיפא דאי משזכה בין הוא בין אחר אין יכול לחזור ואפילו תוך ג' ימים ודוקא משום הפקר לזמן הוא אבל בשאר לא כדפרישית אבל אם' לזמן מועט משמתא דעתו להפקר גמור דלא שייך למיגזר ושוד דדוקא זכה אחר אבל הוא לא ולאחר שלשה ומשום נקטיה בין הוא בין אחר דנקט הוא הכא נמי נקטיה דכיון דאתי לרשות זוכה לא שייך למיגזר אבל אם הוא יכיה לאחר שלשה ימים פטור אייך למיגזר: **רישא** רבנן וסיפא ר' יוסי. בתמיה: אמר עולא סיפא רבנן וכו' כיון דלא שכיח ובריפי מודו רבנן ואף פל גב דלא מתמיין ממודר הכא מתמיין עפי דאיכו הפקר מד שחכה בו אחר כדפרישית אבל כשזכה פטור מן המעשר אפילו תוך שלשה ואף ע"ג דבריסא אמר חייב עד לאחר שלשה הכא הפסם

כדפי': **רישא** נקיט אמר אפי' רישא אתיא כר' יוסי · דתמתיר במדיר הכא נמי חייב במעשר ובדין הוא דאפילו לאחר שלשה לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה משום דמתתא אבל אמרו חכמים דליהוי הפקר לאחר שלשה כדי שלא תשתכח תורת הפקר ואיכא מינה דלא אתי מיום ראשון דאמר: **אי הכי** אפי' מיום ראשון נמי · כיון דחייבינן בשלא תשתכח תורת הפקר ואיכא שיעמוד דלא אל עד דאתי לרשות זוכה היה לו לפטור מיום ראשון · בשלמא לעולא דמוקי לה כרבנן דאמרי כשיפטייהו דמודר שלא תשתכח מפני הרמאין דמדאורייתא לא הוי הפקר אלא נתנו הכתוב לחכמים ויש לו לפרש הפקר דאורייתא במקום דלא אתי לידי רמאות דעיקר הפקר לא אלינו אלא בשבועות והכם לא אתי לידי רמאות דאיכו יכול להתלוף שביעות ולומר אחת שמיטה ודומיה דשביעות דלא אתי לידי רמאות כגון אחר שלשה הוי הפקר אבל מוך שלשה לא ור' יוסי אוקמי בתמתיין מפני רמאין מוך שלשה אבל לאחר שלשה יהא המודר לא משום תתכת בית מדרש אלא משום דאורייתא לא הוי הפקר כל כמה דיכול ליתי לידי רמאות כך פיכא התינוא · ל"ע דהא מכיא (לפיל דף מנ:) דהפקר אם היה קודם נדרו אז יכול ליהנות אבל לאחר לא יהנה לעולם אפילו לאחר שלשה ואם כן הכי הוך שלשה דאיכא דהפקר מדאורייתא הוי הפקר ויש כח ביד חכמים לבטל ההפקר מפני הרמאין ומאי פריך ודלמא אתי לעשויי ודאי אינו חייב מן המובה אפילו תוך שלשה אחר שזכה ומכמים נזרו מפני הרמאים ומעשר מיניה וביה אבל לאחר שלשה מוכה מילתא דלאו רמאות הוא ואוקמוה רבנן אדאורייתא ומתניתין דאוסר ר' יוסי מדיר משום דמיישינן לרמאות אבל בהפקיר קודם נדרו אין

פי' הרא"ש

אמר תהא שדה ע מופקרת ליום א' לשבת אחת כו' · ואמר התנן הרי שלא זכה בו אחר מדם מהיה שלו כבתמילה: עד שלא זכה בו בין הוא בין אחר יכול לחזור בו · ולבטל ההפקר דלא יפלת מלשות המפקיר עד שיזכה בו אמר אלכך כיון שחזר בו פקע ההפקר ומייב במעשר: **רישא רבנן וסיפא ר' יוסי.** דלרבנן אל הפקר מיד ולר' יוסי עד דאתי לרשות הוזכה **ולדמתיני** דאיכו הלכך רישא רבנן כדפרישית דלאחר ג' אין יכול לחזר בו ותוך ג' ימים יכול לחזר בו מפני הרמאין וסיפא ר' יוסי דלא הוי הפקר עד דאתי לידי הזכה הלכך כל זמן שלא זכה בו אדם יכול לחזר בו: **עולא** אמר סיפא דיוקא דבבן אתי לידי הפקר בגיוס כיון שלא הפקירו לעולם ומודו רבנן בהא שלא גמר בדעתו שיהיה הפקר עד שיזכה בו אדם כי הוא מצפה שמא לא יזכה בו אדם בתוך זמן זה ויחזור אינו: **מדסיפא** רבי יוסי כו' רישא נמי ר' יוסי כו' דלא נישתכח תורת הפקר · ומן הדין לעולם היה יכול לחזור בו ומייבת במעשר דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות הזוכ' אלא שתקנו חכמים דלאחר שלשה ימים לא יוכל לחזור בו אחר קודם שעלה הפקר פשוט כלל מן המעשר אפי' זכה בו אחר קודם שעלה הפקר דרבנן לפקרו מן המעשר ומיהו מדאורייתא מיחייב במעשר ונפקא מינה שלגבי לגבי מינה ולא ממקום אחר עליו דמשלהו הפקר מדבריהם כדי שלא תשתכח תורת הפקר, **אבל** דס"ל דלר' יוסי נמי הוי הפקר לאלתר ולא פליגי ר' יוסי ורבנן בהפקר דאורייתא אלא דר' יוסי גזר מדרבנן משום תתכת בית מדרש כך בריתא דבין רבנן ובין ר' יוסי ושאני שנה ושבוע דלא שכיחי: אי הכי אפילו יום ראשון נמי · ליתקנו רבנן שלא יוכל לחזור בו כדי שלא תשתכח תורת הפקר כי אתה שתקנו לעולמא דר' יוסי אין יכול לחזור בו אין אי אוכמה שלא נשתכח תורת הפקר כי מילתא דלא שכיחא היא שיעמוד הפקר בלא זכיה שלשה ימים כי הכל ממהרין לזכות בו ואם באו לתקן שלא תשתכח תורת הפקר לר' יוסי היה להם לתקן אפילו תוך שלשה ימים, בשלמא לרבנן ניחא דוקא לאחר שלשה ימים מפני הרמאין: ומשני רבה דלר' יוסי נמי מתנינו לתקן דמיום ראשון לא הוי הפקר מפני הרמאין וקשה דמה יכולים הרמאין במה שיפקירו אליבא דר' יוסי והלא מן המוכה מייבין לעשר ואפשר לפרש אליבא דר' יוסי דתקון רבנן לאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו הפקר בית דין לענין ממון הפקר והזוכה בו הוא שלו אפי' נקדם בו אדם אחר הלכך פטור מן המעשר לגמרי הפקר גמור הוא: **אבל מדאורייתא לא הוי הפקר** פירוש דלא הוי הפקר אלא משום שלא תשתכח תורת הפקר **אבל מדאורייתא לא הוי הפקר**: דמילתא דר"ל הוא דקאמר דהפקר אינו אלא משום שלא תשתכח תורת הפקר **אבל מדאורייתא לא הוי הפקר**: ודלמא